Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2026)0217

Albaniaa koskeva komission vuoden 2025 kertomus

Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. kesäkuuta 2026 Albaniaa koskevasta komission vuoden 2025 kertomuksesta (2025/2250(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Albanian tasavallan välisen vakautus- ja assosiaatiosopimuksen[1],

– ottaa huomioon Albanian 24. huhtikuuta 2009 jättämän EU-jäsenyyshakemuksen,

– ottaa huomioon liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) perustamisesta 15. syyskuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1529[2],

– ottaa huomioon Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta 14. toukokuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1449[3],

– ottaa huomioon 5. helmikuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Liittymisprosessin tehostaminen – Uskottavat jäsenyysnäkymät Länsi-Balkanin maille” (COM(2020)0057),

– ottaa huomioon neuvoston heinäkuussa 2022 hyväksytyn EU:n ja Albanian neuvottelukehyksen, jossa esitetään Albanian EU:hun liittymistä koskevien neuvottelujen suuntaviivat ja periaatteet,

– ottaa huomioon 8. marraskuuta 2023 annetun komission tiedonannon ”Länsi-Balkanin uusi kasvusuunnitelma” (COM(2023)0691),

---

1 EUVL L 107, 28.4.2009, s. 166, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2009/332/oj.
2 EUVL L 330, 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 EUVL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– ottaa huomioon EU:n Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen yhteydessä toimitetun Albanian uudistusohjelman, jonka komissio hyväksyi 23. lokakuuta 2024,

– ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2025” (COM(2025)0900) ja siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan, joka koskee oikeusvaltiotilannetta Albaniassa ”2025 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Albania” (SWD(2025)0928),

– ottaa huomioon 4. marraskuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Vuoden 2025 tiedonanto EU:n laajentumispolitiikasta” (COM(2025)0690) ja siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan ”Albania 2025 Report” (SWD(2025)0750),

– ottaa huomioon 23. lokakuuta 2025 annetun Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) vaalitarkkailuvaltuuskunnan loppuraportin Albaniassa 11. toukokuuta 2025 järjestetyistä parlamenttivaaleista,

– ottaa huomioon 17. joulukuuta 2025 Brysselissä pidetyssä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksessa annetun julistuksen,

– ottaa huomioon vuonna 2018, 2020 ja 2021 Sofiassa, Zagrebissa ja Brdo pri Kranjussa pidetyt EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokoukset ja niiden julkilausumat,

– ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Albaniasta,

– ottaa huomioon 11. maaliskuuta 2026 antamansa päätöslauselman EU:n laajentumisstrategiasta[4],

– ottaa huomioon Transparency International -järjestön helmikuussa 2026 julkaiseman vuoden 2025 korruptioindeksin,

– ottaa huomioon Toimittajat ilman rajoja -järjestön maaliskuussa 2025 julkaiseman maailman lehdistönvapausindeksin 2025,

– ottaa huomioon 11. kesäkuuta 2025 sukupuolten epätasa-arvosta julkaistun Maailman talousfoorumin raportin ”Global Gender Gap Report 2025”,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A10-0141/2026),

A. ottaa huomioon, että EU:n laajentuminen on edelleen strateginen investointi rauhaan, turvallisuuteen ja vakauteen sekä

---

4 Hyväksytyt tekstit, P10_TA(2026)0077.

demokraattiseen ja sosioekonomiseen kehitykseen kaikkialla Euroopan mantereella;

B. ottaa huomioon, että Albania on säilyttänyt selkeän ja johdonmukaisen strategisen suunnan kohti EU-jäsenyyttä ja osoittanut mukautuneensa täysin EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, mukaan lukien noudattamalla EU:n rajoittavia toimenpiteitä Venäjää ja Valko-Venäjää vastaan sekä tukemalla Ukrainaa YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaäänestyksissä;

C. ottaa huomioon, että Albanialle myönnettiin EU:n ehdokasmaan asema vuonna 2014, se aloitti liittymisneuvottelut heinäkuussa 2022, arviointiprosessi saatettiin sen osalta onnistuneesti päätökseen marraskuussa 2023 ja se aloitti neuvottelut kaikista temaattisista kokonaisuuksista 15. lokakuuta 2024 ja 17. marraskuuta 2025 välisenä aikana;

D. ottaa huomioon, että Albaniaa koskevassa komission vuoden 2025 kertomuksessa vahvistetaan, että maa edistyy edelleen useimmilla liittymisen osa-alueilla, mutta samalla painotetaan, että tarvitaan perusteellisempia, johdonmukaisempia ja pysyviä uudistuksia;

E. toteaa, että EU:n laajentumisprosessin uskottavuus riippuu pikemminkin tinkimättömästä ehdollisuudesta, ansioihin perustuvasta edistymisestä ja uudistusten tehokkaasta täytäntöönpanosta kuin yksinomaan siitä, että hyväksytään muodollisesti lainsäädäntöä; ottaa huomioon, että Albanian EU:hun liittyminen riippuu pysyvien, perusteellisten ja peruuttamattomien uudistusten toteuttamisesta liittymisneuvottelujen perusasioiden teemaryhmän kattamilla aloilla, alkaen oikeusvaltioperiaatteesta ja demokraattisten instituutioiden toiminnasta; toteaa, että liittymisaikataulun määrittää se, miten laadukkaita ehdokasmaan toteuttamat uudistukset ovat;

F. katsoo, että Albanian liittymiskehityksen kannalta on edelleen olennaisen tärkeää vahvistaa demokraattisia instituutioita, oikeuslaitoksen riippumattomuutta, korruption vastaisia toimia, tiedotusvälineiden vapautta ja perusoikeuksia, vähemmistöjen oikeudet mukaan lukien;

G. toteaa, että demokraattisten prosessien koskemattomuuden turvaamisesta on tullut keskeinen osa EU:n laajentumispolitiikkaa; ottaa huomioon, että Albanian parlamentti hyväksyi heinäkuussa 2025 maan ensimmäisen kansallisen strategian ulkomaisen sekaantumisen ja disinformaation torjumiseksi;

H. ottaa huomioon, että 11. toukokuuta 2025 pidettyjen Albanian parlamenttivaalien jälkeen 23. lokakuuta 2025 annettuja ODIHR:n suosituksia ja sen aiempia suosituksia, joissa pyydettiin edelleen parantamaan vaalien toimittamista Albaniassa, ei ole vielä otettu kaikilta osin huomioon;

1. on tyytyväinen, että Albania on huomattavan sitoutunut EU:hun yhdentymiseen, josta maan kaikki poliittiset puolueet ovat yksimielisiä ja jolle on maan väestön laaja tuki, ja antaa tunnustusta siitä, että Albania on reilun vuoden aikana aloittanut neuvottelut kaikista liittymisneuvottelujen temaattisista kokonaisuuksista; panee merkille, että Albanian kansalaisten tuki EU-jäsenyydelle on ollut jatkuvasti korkealla, mikä kertoo Albanian yhteiskunnan vahvasta halusta olla osa EU:ta; kannustaa Albaniaa pitämään yllä tämänhetkistä uudistusvirettä ja jatkamaan mukautumista EU:n säännöstöön ja korostaa, että Albanian edistyminen sen tiellä kohti EU-jäsenyyttä edistää vakautta, turvallisuutta ja häiriönsietokykyä Euroopan mantereella;

2. panee merkille Albanian tavoitteen saattaa liittymisneuvottelut päätökseen vuoden 2027 loppuun mennessä ja pitää myönteisenä tältä osin viime vuosina saavutettua nopeaa edistymistä; korostaa, että Albanian viranomaisten on varmistettava, että lainsäädäntö pannaan kaikilta osin täytäntöön;

3. panee merkille, että sekä Albaniaa koskevassa komission vuoden 2025 kertomuksessa että toukokuussa 2025 pidettyjä parlamenttivaaleja koskevassa ODIHR:n kertomuksessa arvioidaan, että Albanian vaalijärjestelmä on yleisesti ottaen asianmukainen kilpailuun perustuvien vaalien toimittamiseksi, ja ilmaistaan uudelleen huoli poliittisten toimijoiden epätasapuolisista toimintaedellytyksistä ja hallinnollisten resurssien väärinkäytöstä, joka hämärtää valtiollisten instituutioiden ja puoluerakenteiden välisiä rajoja, sekä poliittisten puolueiden rahoituksesta, äänten ostamista koskevista väitteistä ja äänestäjiin kohdistuvasta painostuksesta; kehottaa siksi Albanian poliittista enemmistöä ja maan oppositiota jatkamaan rakentavasti ja osallistavasti kattavaa vaaliuudistusta tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa ja panemaan kaikilta osin täytäntöön jäljellä olevat ODIHR:n ja Venetsian komission suositukset hyvissä ajoin ennen tulevia vaalisyklejä; korostaa, että tällaisessa uudistuksessa olisi vahvistettava vaalijärjestelmää, myös kampanjarahoituksen avoimuutta, tasapuolisia mahdollisuuksia hyödyntää tiedotusvälineitä ja suojatoimia hallinnollisten resurssien väärinkäytön estämiseksi, sekä varmistettava kehyksen tehokas täytäntöönpano; korostaa, että laaja poliittinen yhteisymmärrys ja näiden uudistusten todellinen täytäntöönpano ovat olennaisen tärkeitä, jotta varmistetaan kansalaisten luottamus tuleviin vaaleihin;

4. on huolestunut poliittisen polarisoitumisen jatkumisesta ja vastakkainasettelusta poliittisessa keskustelussa, sillä ne heikentävät parlamentaarista valvontaa, kansalaisten luottamusta ja demokraattisten instituutioiden tehokasta toimintaa; kannustaa poliittisia toimijoita aloittamaan uudelleen rakentavan parlamentaarisen vuoropuhelun ja varmistamaan, että Albanian parlamentti pysyy demokraattisen keskustelun ja demokraattisen valvonnan keskeisenä foorumina; korostaa, että toimiva demokratia

edellyttää opposition merkityksellistä osallistumista parlamentaarisiin menettelyihin; muistuttaa, että väkivaltaisille mielenosoituksille ei ole sijaa toimivassa demokratiassa;

5. kehottaa vahvistamaan toimeenpanovallan käyttäjän parlamentaarista valvontaa, lisäämään lainsäädäntömenettelyjen avoimuutta ja varmistamaan, että kansalaisyhteiskunnan organisaatioita, työmarkkinaosapuolia ja riippumattomia instituutioita kuullaan tarkoituksenmukaisemmin jo varhaisessa vaiheessa; korostaa, että EU:hun yhdentymisprosessissa olisi pyrittävä edistymään ilman, että vaarannetaan uudistusten laatu ja osallistavuus; korostaa sidosryhmien asianmukaisen osallistumisen sekä kansallisen omistajuuden tärkeyttä kestävän täytäntöönpanon ja pysyvien vaikutusten varmistamiseksi; korostaa, että on tärkeää vahvistaa Albanian parlamentin valiokuntien roolia ja valmiuksia muun muassa parannetun tiedonsaannin, asiantuntijatuen ja avointen lainsäädäntömenettelyjen avulla;

Oikeusvaltio, oikeuslaitos ja korruption torjunta

6. on tyytyväinen, että Albanian oikeuslaitoksen uudistusprosessin toteuttaminen jatkuu, mukaan lukien tuomareiden ja syyttäjien taustaselvitykset, jotka ovat osaltaan parantaneet maan oikeuslaitoksen vastuuvelvollisuutta ja lahjomattomuutta; antaa tunnustusta ylimmälle tuomarineuvostolle uusista tuomarijäsennimityksistä, jotka vähentävät osaltaan avoinna olevien toimien määrää; korostaa, että oikeuslaitoksen riippumattomuuden turvaaminen on edelleen olennaista oikeusvaltioperiaatteen kannalta, samoin kuin jatkuvat toimet oikeuslaitoksen vastuuvelvollisuuden, laadun ja tehokkuuden parantamiseksi edelleen; panee kuitenkin merkille oikeuslaitoksen tehokkuuteen, tuomioistuinten lopullisten päätösten tehokkaaseen täytäntöönpanoon, asioiden ruuhkautumiseen, oikeuskäytännön johdonmukaisuuteen ja asiattoman vaikuttamisen pyrkimyksiin liittyvät edelleen jatkuvat haasteet;

7. muistuttaa, että parlamentaarinen koskemattomuus on osa Albanian perustuslaillista kehystä, jonka tarkoituksena on varmistaa demokraattisten instituutioiden moitteeton toiminta; korostaa, että kaikki tähän liittyvät päätökset olisi tehtävä tiukasti perustuslain säännösten ja vakiintuneiden oikeudellisten menettelyjen mukaisesti ilman poliittista puuttumista ja viipymättä;

8. antaa Albanian viranomaisille tunnustusta perustuslakituomioistuimen tehokkuuden jatkuvasta parantamisesta; kehottaa kuitenkin vahvistamaan laajemmin oikeuslaitoksen hallintoelimiä ja investoimaan jatkuvasti tuomioistuinten infrastruktuuriin ja digitalisaatioon; muistuttaa, että oikeuslaitokseen kohdistuu edelleen poliittisia paineita ja uhkia, jotka saattavat heikentää oikeuslaitoksen riippumattomuutta; korostaa perustuslakituomioistuimen päätösten oikea-aikaisen ja

täysimittaisen täytäntöönpanon tärkeyttä sekä toimeenpano- että lainsäädäntöelimissä oikeusvaltioperiaatteen ja institutionaalisen tasapainon olennaisena osana;

9. pitää valitettavana, että Transparency International -järjestön julkaiseman vuoden 2025 korruptioindeksin mukaan Albania oli pudonnut sijalle 91, kun se vuonna 2024 oli sijalla 80; painottaa, että korruptio on edelleen vakava ongelma ja huolimatta edistymisestä oikeudellisessa ja institutionaalisessa kehyksessä Albanian on edelleen vahvistettava poliisitoiminnan valmiuksia ja lujitettava tutkinta- ja syytetoimissa sekä lopullisten tuomioiden langettamisessa saavuttamiaan tuloksia, erityisesti tapauksissa, joissa on kyse korkean tason korruptiosta; suhtautuu myönteisesti korruption torjuntaa, myös väärinkäytösten paljastajien suojelua sekä eturistiriitoja, koskevan keskeisen lainsäädännön hyväksymiseen ja kehottaa panemaan sen perusteellisesti täytäntöön; pitää myönteisenä korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan erikoistuneiden instituutioiden, myös korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen erityisrakenteen (SPAK), jatkuvaa työtä ja kehottaa varmistamaan niiden jatkuvan riippumattomuuden, riittävät resurssit ja riittävät operatiiviset valmiudet rajoittamatta niiden tutkintavaltuuksia tai heikentämättä niiden työskentelyä; kehottaa tehostamaan toimia, joilla varmistetaan rikoksella saatujen varojen tehokas jäljittäminen, jäädyttäminen, menetetyksi tuomitseminen ja hallinta muun muassa järjestelmällisten talousrikostutkintojen, parannetun virastojen välisen ja rajatylittävän yhteistyön sekä menetetyksi tuomitsemista koskevien välineiden täysimittaisen käytön avulla perusoikeuksia kunnioittaen;

10. korostaa, että korruptiota on torjuttava kaikilla tasoilla, jotta voidaan vahvistaa kansalaisten luottamusta valtiollisiin instituutioihin ja taata ennakoitavissa oleva liiketoimintaympäristö; kehottaa lisäämään avoimuutta ja toteuttamaan eturistiriitojen valvontaa, lahjomattomuutta koskevien riskien arviointeja ja kohdennettuja ehkäiseviä toimenpiteitä suuririskisillä aloilla, erityisesti julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten, lupien ja tarkastusten sekä rakentamisen ja aluesuunnittelun aloilla;

11. kehottaa Albaniaa edistymään ratkaisevasti omaisuuden alkuperäisessä rekisteröinnissä ja oikeudenmukaisessa, yleisesti hyväksytyssä korvaamisessa, parantamaan valtion kiinteistörekisterin avoimuutta ja kiinteistörekisterin tietojen laatua sekä varmistamaan, että oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioitetaan kiinteistöjen pakkolunastusta ja menettämistä koskevissa tapauksissa;

12. tähdentää, että on tärkeää torjua tehokkaasti järjestäytynyttä rikollisuutta, myös rahanpesua ja huumekauppaverkostoja, ja kehottaa tehostamaan yhteistyötä EU:n virastojen, kuten Europolin

ja Eurojustin, kanssa; kehottaa viranomaisia vauhdittamaan toimia Albanian järjestäytynyttä rikollisuutta koskevan lainsäädäntökehyksen mukauttamiseksi EU:n säännöstöön, vahvistamaan lainvalvontavalmiuksia ja tehostamaan tutkimuksia;

13. on tyytyväinen siihen, että Albaniassa toimivat pankit ovat virallisesti aloittaneet rajatylittävien euromääräisten maksutapahtumien suorittamisen SEPA-järjestelmän avulla; antaa Albanian viranomaisille tunnustusta merkittävistä toimista, joita ne ovat toteuttaneet rahanpesun torjumiseksi hyväksymällä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevan kansallisen strategian 2024–2030; panee merkille Cashless Albania 2030 -aloitteen, jolla pyritään puuttumaan epävirallisen liiketoiminnan korkeaan tasoon ja laittomiin kassavirtoihin;

Perusoikeudet ja tiedotusvälineiden vapaus

14. pitää myönteisenä, että Toimittajat ilman rajoja -järjestön julkaisemassa vuoden 2025 maailman lehdistönvapausindeksissä Albania nousi sijalta 99 vuonna 2024 sijalle 80 vuonna 2025; kehottaa toteuttamaan lisätoimia sananvapauden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden suojelemiseksi Albaniassa, mukaan lukien avoimuuden lisääminen median omistajien mahdollisista eturistiriidoista, toimet toimittajien suojelemiseksi poliittiselta ja taloudelliselta painostukselta sekä media-alan ammattilaisiin kohdistettujen uhkausten ja hyökkäysten tehokas tutkinta; kehottaa myös parantamaan tiedotusvälineiden omistusrakenteiden avoimuutta ja valtion mainonnan jakamisen avoimuutta, jotta voidaan turvata toimituksellinen riippumattomuus ja tiedotusvälineiden moniarvoisuus;

15. tuomitsee jyrkästi vihamielisyyden riippumattomia toimittajia ja media-alan ammattilaisia kohtaan Albaniassa, mistä ovat esimerkkeinä korkea-arvoisten viranhaltijoiden sanalliset hyökkäykset ja tiedotusvälineiden vastainen retoriikka, mustamaalauskampanjat ja naisvihamielinen verkkohäirintä, jonka kohteeksi joutuu usein oikeusvaltiosta, korruptiosta ja oikeudenkäyttöön liittyvistä asioista raportoivia toimittajia; on lisäksi huolissaan toimittajia vastaan nostettujen kanteiden suuresta määrästä; suhtautuu myönteisesti Albanian rikoslakiin hiljattain tehtyihin muutoksiin; pitää kuitenkin valitettavana, että ne eivät ole johtaneet kunnianloukkausten ja solvausten täysimittaiseen dekriminalisointiin EU:n ja kansainvälisten normien mukaisesti;

16. kehottaa Albanian viranomaisia edistämään media- ja digilukutaitoa täydentävänä toimenpiteenä informaatioympäristön häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi, muun muassa sisällyttämällä medialukutaitoa koskevia aloitteita koko koulutusjärjestelmään, tukemalla opettajien koulutusta ja nykyaikaisia oppimisresursseja sekä tehostamalla yhteistyötä riippumattomien tiedotusvälineiden ja

asiaankuuluvien EU:n ohjelmien kanssa kriittisen ajattelun ja vastuullisen digitaalisen toiminnan edistämiseksi;

17. kannustaa Albaniaa vahvistamaan etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien henkilöiden, kuten romanien ja egyptiläisten, vammaisten henkilöiden, siirtotyöläisten ja hlbtiq+-henkilöiden, oikeuksien suojelun ja edistämisen institutionaalista kehystä ja varmistamaan syrjinnän vastaisen lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon sekä paremmat mahdollisuudet etnisille ja uskonnollisille vähemmistöille ja haavoittuville ryhmille käyttää julkisia palveluja ja osallistua mielekkäällä tavalla sosiaaliseen, taloudelliseen ja poliittiseen elämään; on huolissaan Albanian poliittisessa keskustelussa esiintyvästä sukupuolten tasa-arvon vastaisesta retoriikasta; toteaa, että vähemmistöjen oikeuksien suojelua koskevan institutionaalisen kehyksen vahvistamiseen on liitettävä tehokkaita toimenpiteitä, joilla varmistetaan kyseisten oikeuksien täysi ja tehokas täytäntöönpano käytännössä;

18. kehottaa Albanian viranomaisia varmistamaan tunnustettujen kansallisten vähemmistöjen kestävät mahdollisuudet saada koulutusta vähemmistökielillä sekä tukemaan opettajien koulutusta, oppikirjojen kehittämistä ja kulttuuri-identiteetin säilyttämistä;

19. on tyytyväinen EU:n säännöstön ja kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukaisen sukupuolten tasa-arvoa koskevan lain hyväksymiseen Albaniassa; on kuitenkin huolestunut hlbtiq+-henkilöihin kohdistuvista disinformaatio- ja viha-aalloista, myös hlbtiq+-henkilöiden tasa-arvoa edistävien kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden työhön kohdistuvista mustamaalauskampanjoista; kehottaa Albanian viranomaisia asettamaan syrjivää retoriikkaa levittävät henkilöt vastuuseen lain edessä; kehottaa Albanian hallitusta laatimaan oikeudellisia toimenpiteitä, kuten rekisteröidyn parisuhteen, samaa sukupuolta olevien pariskuntien tunnustamiseksi ja suojelemiseksi hlbti-henkilöitä koskevassa kansallisessa toimintasuunnitelmassa (2021–2027) annetun hallituksen sitoumuksen mukaisesti ja Albanian ihmisoikeuslainsäädännön saattamiseksi EU:n säännöstön mukaiseksi;

20. panee tyytyväisenä merkille bulgarialaisen yhteisön pitkään jatkuneen läsnäolon tunnustamisen esimerkiksi Prespësin, Gollobordan ja Gorën alueilla ja kannustaa Albanian viranomaisia varmistamaan tämän yhteisön sekä Albanian muiden tunnustettujen kansallisten vähemmistöjen kielellisten, kulttuuristen ja koulutuksellisten oikeuksien täyden kunnioittamisen;

21. pitää valitettavana, että Albanian vähemmistöryhmiin kohdistuva syrjintä ja niiden sosiaalinen syrjäytyminen, erityisesti koulutuksen, työn ja julkisten palvelujen saatavuuden osalta, jatkuvat edelleen; kehottaa Albanian hallitusta saattamaan syrjinnän torjuntaa koskevat politiikat ja vähemmistöjen oikeudet täysin EU:n säännöstön

mukaisiksi; korostaa tarvetta parantaa oikeussuojan saatavuutta ja mahdollisuutta osallistua politiikkaan erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville ja syrjäytyneille ryhmille;

22. toteaa, että Kreikan kansallinen vähemmistö on aina ollut vahvasti edustettuna erityisesti Etelä-Albaniassa, ja kehottaa Albaniaa varmistamaan omaisuuden suojan;

23. korostaa myös, että on tärkeää säilyttää kommunistiseen diktatuuriin liittyvät muistopaikat ja tukea muistiperintö- ja koulutusaloitteita, joilla edistetään historiatietoisuutta ja vahvistetaan demokraattista kulttuuria erityisesti nuorten sukupolvien keskuudessa;

24. on tyytyväinen Albanian elinvoimaiseen ja rakentavaan kansalaisyhteiskuntaan, jolla on ratkaiseva ja myönteinen rooli uudistusprosessissa; kannustaa Albanian hallitusta rakentamaan yhteistyösuhteita ja ottamaan kansalaisyhteiskunnan aidosti mukaan avoimeen lainsäädäntöprosessiin jo varhaisessa vaiheessa; pitää kuitenkin valitettavana, että Albanian kansalaisyhteiskunnan organisaatiot kohtaavat edelleen haasteita ja saavat vain vähän julkista rahoitusta; kehottaa lisäksi Albanian hallitusta varmistamaan kansalaisyhteiskunnalle suotuisan, turvallisen ja syrjimättömän toimintaympäristön;

25. on huolissaan siitä, että Maailman talousfoorumin vuoden 2025 sukupuolten epätasa-arvoa käsittelevässä Global Gender Gap -raportissa julkaistussa maailmanlaajuisessa tarkastelussa Albania putosi vuosina 2024–2025 sijalta 23 sijalle 36, mikä osoittaa sukupuolten epätasa-arvon kasvavan; pitää valitettavana, että sukupuolistuneen väkivallan torjuntaa koskeva lainsäädäntökehys ei ole vielä Istanbulin yleissopimuksen mukainen; kehottaa Albanian hallitusta tehostamaan uhreille tarkoitettuja tukipalveluja erityisesti, kun kyse on terveydenhuollosta, naisille tarkoitettujen turvakotien rahoituksesta, maksuttomasta oikeusavusta sekä sopeuttamis- ja kuntoutusohjelmista;

26. on huolissaan siitä, että lasten oikeuksia koskevaa Albanian kansallista toimintaohjelmaa vuosiksi 2021–2026 ei ole vielä pantu kaikilta osin täytäntöön ja että viivästykset, rajallinen oikeusapu ja riittämätön institutionaalinen koordinointi haittaavat lasten oikeussuojan saatavuutta; pitää valitettavana, että suurin osa Albaniassa asuvista lapsista on edelleen köyhyysvaarassa; kehottaa Albanian viranomaisia panemaan tehokkaasti täytäntöön lasten oikeuksia koskevan kansallisen toimintasuunnitelman tarjoamalla apua syrjäytyneille ja köyhyydessä eläville lapsille;

Julkishallinnon uudistus ja hallintotapa

27. panee merkille edistymisen julkishallinnon uudistamisessa, mukaan lukien strateginen suunnittelu ja koordinointi; suhtautuu myönteisesti julkishallinnon uudistamista koskevan monialaisen strategian 2025–2030 hyväksymiseen; painottaa kuitenkin, että

lisätoimet ovat tarpeen, jotta varmistetaan ansioihin perustuva rekrytointi ja julkishallinnon politisoinnin purkaminen, mukaan lukien uuden julkishallintoa koskevan lainsäädäntökehyksen hyväksyminen ja täytäntöönpano;

28. on huolissaan siitä, että julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntökehystä ja yhtiöoikeudellista lainsäädäntöä ei kumpaakaan ole mukautettu täysin EU:n säännöstöön; kehottaa Albanian viranomaisia jatkamaan toimiaan Albanian lainsäädännön saattamiseksi täysin EU:n säännöstön mukaiseksi; kehottaa vahvistamaan parlamentaarista valvontaa, tekemään riippumattomia tarkastuksia ja noudattamaan täydellistä avoimuutta julkisissa hankintamenettelyissä, jotta varmistetaan yhdenmukaisuus kilpailua, tietosuojaa ja korruptiontorjuntaa koskevien EU:n normien kanssa;

29. suhtautuu myönteisesti Albanian alueuudistusta käsittelevän, puolueiden välisen parlamentaarisen valiokunnan meneillään olevaan työhön; korostaa, että kaikki tämän alan uudistukset olisi toteutettava osallistavalla prosessilla ja niiden olisi perustuttava objektiivisiin sosioekonomisiin kriteereihin ja eurooppalaisiin paikallista itsehallintoa koskeviin normeihin;

30. peräänkuuluttaa toimintapoliittisen suunnittelun parantamista, näyttöön perustuvaa päätöksentekoa ja avoimia talousarviomenettelyjä, myös julkisen talouden parlamentaarisen valvonnan vahvistamista; painottaa, että paikallisviranomaisten taloudellisia resursseja, hallinnollisia valmiuksia ja finanssipoliittista itsenäisyyttä on lisättävä;

31. antaa Albanian viranomaisille tunnustusta kansallisen kyberturvallisuusstrategian 2025–2030 äskettäisestä hyväksymisestä; suhtautuu myönteisesti Albanian nykyisen kyberturvallisuuslain mukauttamiseen EU:n NIS 2 -direktiiviin[5]; antaa Albanian viranomaisille tunnustusta kriittisen ja tärkeän tietoinfrastruktuurin ylläpitäjiä koskevan päivitetyn luettelon hyväksymisestä;

32. on tyytyväinen siihen, että Albania on jatkuvasti edistynyt tietojen toimittamisessa Eurostatille; kehottaa Albanian viranomaisia lisäämään edelleen korkealaatuisen tiedon tuottamista ja jakamista;

33. antaa Albanian hallitukselle tunnustusta uusien tavaramerkki- ja patenttilakien hyväksymisestä; kehottaa Albanian viranomaisia

---

5 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2555, annettu 14. joulukuuta 2022, toimenpiteistä kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa, asetuksen (EU) N:o 910/2014 ja direktiivin (EU) 2018/1972 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2016/1148 kumoamisesta (NIS 2 -direktiivi) (EUVL L 333, 27.12.2022, s. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

saattamaan Albanian teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan lain täysin EU:n säännöstön mukaiseksi ja jatkamaan sen vahvistamista;

Sosioekonomiset uudistukset ja ympäristö

34. on tyytyväinen Albanian sitoutumiseen Länsi-Balkania koskevan EU:n kasvusuunnitelman täytäntöönpanoon; panee kuitenkin merkille, että edelleen on olemassa rakenteellisia puutteita, kuten varjotalous, tuottavuuden vähäinen kasvu ja haastava liiketoimintaympäristö; pitää valitettavana, että laaja varjotalous haittaa liiketoimintaympäristöä ja kilpailua; palauttaa mieliin, että on tärkeää parantaa Länsi-Balkanin maiden välistä liikenneinfrastruktuuria ja kehittää edelleen niiden juna- ja lentoliikenneyhteyksiä EU:n jäsenvaltioihin; antaa Albanian viranomaisille tunnustusta alv-vapautusten myöntämisestä EU:n rahoittamille Albaniassa toteutettaville hankkeille;

35. muistuttaa Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelman tarjoamista mahdollisuuksista parantaa alueellisia yhteyksiä rautateiden ja maanteiden avulla; kehottaa tältä osin kaikkien asianosaisten maiden viranomaisia saattamaan valmiiksi käytävään VIII liittyvät hankkeet, joilla yhdistetään Albania, Pohjois-Makedonia ja Bulgaria;

36. kehottaa ottamaan käyttöön kattavan suorien ulkomaisten investointien seurantamekanismin strategisena aloitteena, jolla suojellaan Albanian kansallisia etuja, parannetaan turvallisuutta ja varmistetaan ennakoitavuus sijoittajille ja johdonmukaisuus EU:n normien kanssa;

37. korostaa, että Albanian julkisen varainhoidon sisäinen valvontajärjestelmä on edelleen osittain vaikuttava; kehottaa Albaniaa lisäämään valtion omistamien yritysten vastuuvelvollisuutta ja avoimuutta asettamalla niiden vuotuiset taloudelliset tuloksellisuuskertomukset julkisesti saataville; kehottaa Albanian viranomaisia panemaan kaikilta osin täytäntöön Albanian valtion ylimmän tarkastuselimen suositukset;

38. suhtautuu myönteisesti Albanian tullitietojärjestelmien nykyaikaistamista ja yhdenmukaistamista EU:n järjestelmien kanssa koskevan strategian hyväksymiseen vuosiksi 2025–2030; antaa Albanian viranomaisille tunnustusta niiden pyrkimyksistä noudattaa EU:n normeja yhdenmukaistamalla ja parantamalla tulli-infrastruktuuria; korostaa, että tullin tietojärjestelmiä on parannettava merkittävästi, jotta ne voidaan yhdenmukaistaa täysin EU:n normien kanssa, ja kehottaa Albanian viranomaisia nopeuttamaan tähän liittyviä tarvittavia investointeja ja uudistuksia;

39. antaa Albanian viranomaisille tunnustusta yksityisiä eläkerahastoja koskevan lainsäädännön saattamisesta EU:n säännöstön mukaiseksi; kehottaa Albaniaa saattamaan päätökseen lainsäädäntönsä mukauttamisen vakuutuksia, pääomamarkkinoita,

arvopaperimarkkinoita, sijoitusrahastoja ja rahoitusmarkkinoiden infrastruktuureja koskevaan EU:n säännöstöön;

40. suhtautuu erittäin myönteisesti komission ehdotukseen ja neuvoston valtuutukseen aloittaa neuvottelut EU:n verkkovierailupalvelujen käyttö kotimaan hinnalla -järjestelmän laajentamiseksi Länsi-Balkanille ja kehottaa komissiota ja Länsi-Balkanin kumppaneita ryhtymään pikaisesti tarvittaviin toimiin EU:n ja Länsi-Balkanin kumppaneiden verkkovierailumarkkinoiden vastavuoroiseksi avaamiseksi, jotta kansalaiset ja yritykset voivat hyötyä verkkovierailupalveluista ilman lisämaksuja;

41. korostaa, että on tärkeää investoida koulutukseen, osaamisen kehittämiseen ja innovointiin kestävän kasvun ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tukemiseksi; antaa Albanian hallitukselle tunnustusta korkea-asteen koulutuksen uudistamista koskevien säädösten hyväksymisestä ja kansallisen koulutusstrategian 2021–2026 jatkuvasta täytäntöönpanosta; kehottaa Albanian viranomaisia saattamaan valmiiksi kulttuuriperintöä ja museoita koskevan lain täytäntöönpanolainsäädännön; kannustaa laatimaan politiikkoja, joilla pyritään vähentämään nuorten maastamuuttoa ja aivovuotoa sekä lisäämään nuorten ammattilaisten mahdollisuuksia parantamalla työmarkkinaoloja, uudistamalla koulutusta ja tukemalla innovointia;

42. kehottaa kehittämään edelleen Albanian sosiaalista asuntotuotantoa koskevaa kehystä ja panemaan sen tehokkaasti täytäntöön sosiaalista asuntotuotantoa koskevan kansallisen strategian 2016–2025 jatkamisen ja parantamisen pohjalta, jotta varmistetaan vakaat ja ihmisarvoiset elinolot pienituloisille ja haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille; korostaa erityisesti saavutettavan ja kohtuuhintaisen sosiaalisen asuntotarjonnan merkitystä nuorten, myös opiskelijoiden ja oppisopimuskoulutettavien, kannalta, sillä se tukee heidän maantieteellistä liikkuvuuttaan, mahdollisuuksiaan koulutukseen ja menestyksekästä integroitumistaan työmarkkinoille;

43. painottaa aidon työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun keskeistä merkitystä, jotta EU:n laajentuminen hyödyttää eri väestöryhmiä; suhtautuu myönteisesti siihen, että tietokantojen siirtoa ja varhaista yhdistämistä Euroopan työnvälitysverkoston (EURES) portaaliin on parannettu, mikä mahdollistettiin saattamalla kansallinen ammattiluettelo täysin monikielisen eurooppalaisen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokituksen (ESCO) mukaiseksi; pitää kuitenkin valitettavana, että kansallisen työneuvoston kokouksia järjestetään harvoin; kehottaa vahvistamaan kolmikantaneuvotteluprosessia ja ammattiliittojen asianmukaista edustusta; korostaa, että työmarkkinaosapuolten valmiuksien kehittämistä on tuettava edelleen;

44. kehottaa lisäämään toimia EU:n työlainsäädännön ja EU:n työterveys- ja työturvallisuuskehyksen noudattamisen edistämiseksi,

mukaan lukien syrjimättömien politiikkojen ja tasa-arvoa koskevien toimenpiteiden täysimittainen täytäntöönpano, ja kehottaa asiaankuuluvia kansallisia viranomaisia varmistamaan tehokkaan seurannan, täytäntöönpanon valvonnan ja asianmukaiset seuraamukset tapauksissa, joissa sääntöjä ei noudateta;

45. korostaa, että edistyminen kohti EU:hun liittymistä edellyttää ympäristösäännöstön täytäntöönpanoa ja sen valvontaa, erityisesti ympäristöarviointien, luonnonsuojelulakien ja julkista osallistumista koskevien oikeuksien osalta;

46. panee merkille Albanian hallituksen ilmoituksen siitä, että se uudistaa maan jätehuoltoalaa ja keskittää ja parantaa jätteenkeräystä ja jätehuoltoa; panee kuitenkin huolestuneena merkille, että komission arvion mukaan ympäristön ja ilmastonmuutoksen alalla ei ole edistytty raportointikauden aikana; kehottaa Albanian hallitusta asettamaan etusijalle ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien strategioiden täytäntöönpanon ja uusiutuvien energialähteiden kehittämisen sekä tukemaan kestävää talouskasvua;

47. pitää erittäin valitettavana, että Albania on jatkanut vuonna 2015 annetun strategisia investointeja koskevan lain voimassaoloa, kun otetaan huomioon sen säännökset, jotka mahdollistavat nopeutetut lupamenettelyt ja vähäisemmän ympäristövalvonnan ja saattavat vaikuttaa haitallisesti suojelualueisiin ja muihin ympäristön kannalta herkkiin alueisiin; kehottaa kumoamaan suojelualueita koskevaan lakiin vuonna 2024 tehdyt muutokset, joilla mahdollistetaan laajamittainen matkailuinfrastruktuurin kehittäminen suojelualueilla ja siirretään keskeiset hallinto- ja päätöksentekovaltuudet kansalliselle alueneuvostolle, mikä heikentää ympäristövalvontaa;

48. korostaa, että komissio on varoittanut Albaniaa toteuttamasta toimia, jotka voivat vaikuttaa sen EU-jäsenyysprosessiin, maanlaajuisten mielenosoitusten jatkuessa laajamittaisesta luksuskohdetta koskevasta kehityshankkeesta, joka uhkaa suojeltua luontoaluetta, jolla elää flamingoja ja hylkeitä ja joka on kilpikonnien pesimäalue; yhtyy tässä yhteydessä komission esittämään kritiikkiin ja muistuttaa, että EU:hun liittymisen edellytyksenä on EU:n ympäristösääntöihin, kuten lintudirektiiviin[6] ja luontodirektiiviin[7], mukautuminen;

49. on syvästi huolissaan siitä, että Vjosa-Nartan suojelualueella käynnissä oleva kehitys osoittaa näiden lainsäädäntömuutosten

---

6 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY, annettu 30. marraskuuta 2009, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (EUVL L 20, 26.1.2010, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

7 Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21. toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

käytännön seuraukset ja niistä ekologisesti arvokkaille alueille aiheutuvat riskit; seuraa tiiviisti tähän liittyviä meneillään olevia rauhanomaisia joukkomielenosoituksia; kehottaa Albanian viranomaisia keskeyttämään välittömästi kaikki uudet lupamenettelyt, rakennustyöt ja kehittämistoimet suojelualueilla, kunnes muutetun suojelualueita koskevan lain yhteensopimattomat säännökset on kumottu komission ja parlamentin pitkäaikaisen pyynnön perusteella ja luvun 27 päättämisedellytysten mukaisesti ja kunnes EU:n luonnonsuojelunormien täysimääräinen noudattaminen on varmistettu; korostaa, että kaikille tämän alan hankkeille on tehtävä kattavat ympäristövaikutusten arvioinnit täysin EU:n normien mukaisesti ja että niihin on sisällyttävä avoin julkinen prosessi, johon osallistuvat paikallisyhteisöt, tutkijat ja kansalaisyhteiskunta;

Ulkoasiat ja alueellinen yhteistyö

50. antaa tunnustusta siitä, että Albania on jatkanut politiikkansa kattavaa mukauttamista EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, myös rajoittavien toimenpiteiden osalta, sen jatkuvasta osallistumisesta EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioihin ja sen rakentavasta roolista alueellisen vakauden edistämisessä, mikä on vahva osoitus maan euroatlanttisesta suuntautumisesta; suhtautuu myönteisesti turvallisuus- ja puolustuskysymyksiä koskevaan tiiviimpään yhteistyöhön, jota tehdään EU:n ja Albanian turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden sekä turvallisuus- ja puolustusalan vuoropuhelujen avulla; korostaa, että on tärkeää lisätä yhteistyötä, kuten yhteiset koulutusaloitteet, yhteiset tiedusteluvalmiudet ja tehostetut rajaturvallisuustoimenpiteet, joilla vastataan alueellisiin ja maailmanlaajuisiin turvallisuushaasteisiin;

51. korostaa, että kansainvälisiin aloitteisiin ja järjestöihin osallistumisen olisi pysyttävä johdonmukaisena EU:n arvojen, alueellisen vakauden ja Albanian EU:hun yhdentymistä koskevien tavoitteiden kanssa; painottaa avoimuuden ja asianmukaisen parlamentaarisen valvonnan tärkeyttä kansainvälisiin sitoumuksiin liittyvissä päätöksissä;

52. korostaa hyvien naapuruussuhteiden ja alueellisen yhteistyön merkitystä EU:n laajentumisprosessin olennaisina osina ja suhtautuu myönteisesti Albanian aktiiviseen osallistumiseen alueellisiin aloitteisiin; korostaa tarvetta syventää turvallisuusyhteistyötä Länsi-Balkanilla ja edistää tiiviimpää koordinointia alueellisten kumppaneiden välillä järjestäytyneen rikollisuuden, kyberuhkien ja hybridihaasteiden torjumiseksi; tunnustaa Adrian- ja Joonianmeren alueen strategisen merkityksen Euroopan turvallisuudelle ja taloudelliselle vakaudelle; kehottaa Albaniaa parantamaan merellisen turvallisuuden valmiuksiaan koordinoidusti EU:n ja Naton kanssa, mukaan lukien merivoimien infrastruktuurin vahvistaminen, valvontajärjestelmien parantaminen ja laittoman toiminnan, kuten ihmiskaupan, torjunnan tehostaminen; kannustaa Albaniaa tekemään

tiiviimpää yhteistyötä EU:n rannikkovaltioiden kanssa, jotta varmistetaan kriittisten merireittien suojelu ja ympäristön kestävyys alueella;

53. varoittaa, että EU:n kehyksen ulkopuolella laaditut aloitteet, myös Open Balkan -aloite, saattavat luoda rinnakkaisia rakenteita, jotka voivat haitata Berliinin prosessia ja Länsi-Balkanin yhteisiä alueellisia markkinoita;

EU:n tuki

54. pitää myönteisenä EU:n Albanialle IPA III -välineestä sekä uudistus- ja kasvutukivälineestä antamaa taloudellista ja teknistä tukea ja korostaa, että tällaisen tuen on pysyttävä tiiviisti sidoksissa uudistusten konkreettiseen täytäntöönpanoon ja mitattavissa oleviin tuloksiin; kehottaa vahvistamaan EU:n tukea alueellisille turvallisuusaloitteille, joilla parannetaan vakautta ja häiriönsietokykyä koko Länsi-Balkanilla; suhtautuu myönteisesti Euroopan rauhanrahaston kahdenvälisiin avustustoimenpiteisiin, joilla tuetaan Albanian asevoimia ja parannetaan Albanian mahdollisuuksia osallistua EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioihin;

55. kehottaa vahvistamaan kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, elinkeinoelämän järjestöjen ja työmarkkinaosapuolten valvontaa ja merkityksellistä osallistumista Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen kaikkiin vaiheisiin, mukaan lukien uudistustoimenpiteiden suunnittelu, hankkeiden täytäntöönpano ja tulosten seuranta;

56. kehottaa EU:ta antamaan taloudellista ja teknistä lisäapua Albanialle maaseudun kestävän kehityksen tukemiseksi ja kaupunkien ja maaseudun välisen kuilun kaventamiseksi EU:n koheesiopolitiikan mukaisesti;

57. on huolissaan vakavista sääntöjenvastaisuuksista, joita Euroopan petostentorjuntavirasto on havainnut maaseudun kehittämisen alalla sovellettavan liittymistä valmistelevan EU:n tukivälineen (IPARD II) täytäntöönpanossa Albaniassa; korostaa, että EU:n rahoitustuen käytössä on tärkeää varmistaa täysi avoimuus, vastuuvelvollisuus ja tehokkaat valvontamekanismit, jotta voidaan turvata EU:n taloudelliset edut ja ylläpitää kansalaisten luottamusta; kehottaa panemaan välittömästi täytäntöön tarvittavat korjaavat toimenpiteet;

58. kehottaa komissiota jatkamaan uudistusten painopisteitä koskevien selkeiden ohjeiden antamista ja varmistamaan uudistusten edistymisen avoimen ja tiukan seurannan; kehottaa lisäksi komissiota käynnistämään kaikissa jäsenvaltioissa ja Albaniassa tiedotuskampanjan, jossa kerrotaan kansalaisille EU:n laajentumisen myönteisistä vaikutuksista;

59. kannustaa komissiota edistämään edelleen yhdessä Euroopan ulkosuhdehallinnon kanssa Albanian selviytymiskykyä hybridiuhkia vastaan kyberturvallisuuden, tiedonmanipuloinnin ja kriittisten infrastruktuurien suojelun alalla; korostaa tarvetta parantaa koordinointia ja puuttua disinformaatioon ja hybridiuhkiin, joilla pyritään heikentämään Albanian kansalaisten tukea EU-jäsenyydelle, korostamalla strategisemmin EU:n merkitystä Länsi-Balkanin kansalaisille;

°

° °

60. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle, Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille sekä Albanian tasavallan presidentille, hallitukselle ja parlamentille.